

enim vere contempletur, quod Christus Salvator poster ait: « Si quis bibit ex hac aqua, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam. » Mystica hæc aqua terram animæ nostre fecundat floribus et fructibus omnium virtutum; ac proinde ait Ambrosius: Caritas omnium virtutum forma est, cum per ipsam omnium virtutum actus in debitum et ultimum finem ordinentur.

MISCELLANEA.

NATURA. Quidam amoris genium explicare volens pinxit adolescentem, et juxta illum quatuor mundi globos cum verbis: « His nihil. » Dextera vero manu elevante eor versus eorum, accensum flammis, inter quæ scriptum: « Soli Deo. » PHILIPP. KYSTEL. in *Nylo Myst.*

In Æthiopia ignis fuit, qui virginibus nihîl nocebat, pollutarum manus urebat; hinc probationis ignis dictus. Talis ignis amor est. Idem.

In Anglia olim nobiles certamen ludicrum instituerunt, in quo quisque in clypeo florem, rosam, liliûm depictum habebat; at Dux Britannicæ fasciculum florum, in quo omnes aliorum flores depicti erant cum lemmate: « In me omnia. »

Rosa Hiericuntina, etiam aridissima cum vel minimum aquæ imponitur, mox se explicat, et ramos diffundit; sic amor omnes tribulationes magno affectu accipit. DEX. *Ros. p. II, c. XV, §. 1.*

Christus interrogans ter S. Petrum, an plus, quam alii diligeret, indicare voluit, illum, qui aliis præficitur, diligere Deum debere plus quam sua, plus quam suos, et plus quam se. S. BEA.

S. Augustinus dixit, virtutem nihil aliud esse, quam ordinem amoris. S. AUG. I. XV *de Civ. Dei c. XII.*

Cum Pharao ad filios Israel sacrificare Deo volentes diceret: Sacrificate Domino. Oves tantum vestræ et armenta remaneant. Respondit Moyses: Cuncti greges ibunt nobiscum; non remanebit ex eis ungula, quæ necessaria sunt ad cultum Dei nostri. Sic et caritas nihil relinquere mundo aut carni vult, sed omnes vires et potentias secum ad sacrificium amoris offerendum ducit. STAFLET. *Dom. 12 post Pent. §. 3.*

Filiî Aaronis quoniam in thuribulum

ignem alienum posuerunt, igne sunt combusti. Ignis alienus in thuribulo est amor creaturæ inordinatus in corde. Cave ergo hunc imponere. Ibidem.

Cum quinque viri de tribu Dan Michea conflatile idolum abstulissent, et illo cum lacrymis sequente dicerent: Quid tibi vis? Cur clamas? Respondit ille: Deos meos, quos mihi feci, tulistis, et dicitis: Quid tibi est? Quanto magis clamabit anima, cum verus Deus illi ablatum ex corde fuerit? Idem *Dom. 18 post Pent.*

Sponsa, Cant. III, non dixit in lecto, sed in lectulo quæram, quem diligit anima mea. Super quæ verba Gilbertus ait: Ego plane corelationem quandam in hoc verbo intelligo, ut soli secum dilecto sufficiat. Bonum est ergo, non dilatare, sed contrahere cogitationes et cordis lectulum. IUD. NYSS. *Sabb. post Cin. perioch. III.*

Miratur S. Augustinus, in Ps. CXLIX, quod David dicat, reges alligandos in compehibus et nobiles eorum in manicis ferreis, idque inter mirabilia novi Testamenti ponat; sed respondet: Si ferrea sunt, quamdiu fiment; ament et aurea erunt. Idem ser. VII *post Cin.*

S. Chrysostorus quærens, cur S. Joannes Bapt. baptizaverit et predicaverit in deserto, respondet his verbis: Sciebat Christesse venturum et querebat in deserto. Separaverat se a multitudine; oculis enim expectantibus Christum, nihil aliud aspicere dignum est, præter Christum. Idem in *Sabb. post Cin. per. III.*

Innocentius III rationem reddens, cur, Cant. VIII, v. 6, dictum est: Fortis est ut mors dilectio, dura sicut infernus emulatio? respondet: Tantam in pœnis reprobi tolerant angustiam, ut vix aliquid cogitare possint, ubi sentiant vim doloris. Sic amor amantem alibi versari non sinit; quam apud eum, quem diligit. IXXV. III, I. *de Contemptu mundi, c. VII.*

Heliotropium non tantum sereno, sed etiam nubilo die solem sequitur. Tantus sideris amor est, inquit Plinius, ut etiam nubilo die alibi versari non sinit; quam apud eum, quem diligit. IXXV. III, I. *de Contemptu mundi, c. VII.*

Si amanti Terentiano usque adeo insanire licuit, ut Thaidi suæ diceret: Dies noctesque ames me, me desideres, me somnies, me expectes, de me cogites, me speres, me te oblectes, mecum tota sis, meus fac sis prostremo animus, quando ego sum tuus.

Refert Plutarcus, Regiam Cleopatram tam ardenti M. Antonii amore flagrasse, ut assumpto ancillæ habitu, quo regiam ma-

jestatem dissimularet, in mediis noctis tenebris per plateas civitatis illum quarieret. PLUTARC. in *Vita Antonii.* Sed quid hoc ad amorem Dei, qui regna exuere, et monasteria intrare facit?

Sponsus de sponsa dicit, Cant. VII: Statura tua assimilata est palmæ, quia hæc arbor sola ad radicem est tenuis, supra vero ad cacumen erassa; sic ergo et sponsæ amor erga creaturas tenuis erat, grandis erga Deum. S. GREG. I. XIX *Mor. c. XXV.*

Qui bene probare vult dispositionem cordis, tangat pulsum in sinistra, ut medici solent; ita et qui vult probare dispositionem dilectionis, tangat et probet hominem adversitate, quia certior est probatio; verus enim amor non nisi passionibus probatur. NYSS. in *Dom. 20, per. IV.*

Plato dixit, amorem magnum Deum esse et omnipotentem, quippe cui nec Hercules resistere potuit, et ejus famulum se esse Socrates ex Delfico oraculo sapientissimæ publicæ professus est. ORAT. *Ex. temp. p. II, c. III.*

Lacedæmones prius quam ad bellum exiebant, victimas amori immolabant; cur non et nos ante quodvis opus? ALEX. *ab Alex. I, IV, c. VII.*

Plinius ait, reperiri arborem, nomine laryx, quæ igne non comburitur, quin potius si igni admoveatur, ac si lapis esset, resistit, uti Cæsar probavit circa civitatem Gezgo-biam turri confectæ ex tali ligno ignem applicans. Ita amor cõstitutus. PLINIUS I. XVI *Nat. hist.*

AXIOMATA.

Fortis est ut mors dilectio, et dura sicut infernus emulatio. Cant. VIII, 6.

Amor ab operibus magis pendet, quam verbis. S. IGNAT. in I. *Exercit.*

Tantum es, quantum diligis. In amore non vivitur sine dolore.

Vanitas vanitatum et omnia vanitas, præter amare Deum. S. AUG.

Minus Deum diligit, qui aliquid diligit, quod propter ipsum non diligit.

AUCTORES.

Dionysius Carthusianus p. II Opusc. I. IV toto.

Didaeus Stella *de amore Dei* I. toto.

Franciscus Labata v. *Amor Dei. Pedagogus Christianus* p. II, c. XXIII, §. 8. Vincentii Caraffæ *Seraphin.* Item *itinerarium.*

Petrus Sanchez in *Regno Dei.* Ludovicus Granatensis in locis communibus f. 306.

Bernardinus Rosignolius *de Disciplina Relig. perfect.* I. III, c. VI, a. c. VIII usque ad XIV, et XX usque ad finem.

Jacobus Alvarez tom. II, lib. III, p. II, c. v et p. V, LVI, c. II.

Henricus Engelgrav. in *Luceo Evang.* p. II, *Dom. 14 post Pent. §. 3.*

Matthias Faber, Conc. VI in *Fer. II Pent.* item conc. II in *Dom. 12 post Pent.* et conc. I, II, III, IV, in *Dom. 17.*

Thomas Stapletonus text. X in *Dom. 1 Quadrage.* Item text. III in *Domin. XII post Pent.* et VI text. in *Dom. 14,* et text. II et IV in *Dom. 17* et text. II in *Dom. 18* et text. VIII et IX in *Dom. 19.*

Antonius Gaudier, in com. *de Natura perfect.* par. II tota.

Josephus Mansi *Bibl. moralis* tr. IV. S. Franciscus Salesius *de Amore Dei.*

Vincentius Caraffa in *Schola sancti amoris.*

CASTITAS.

QUOAD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est virtus, qua ab impuris carnis voluptatibus abstinemus. Hinc S. Ambrosius: Quid est castitas, nisi expertus contaminationis integritas? S. Ambr. I. I *de Virg. II, II, q. cII, a. 1, ad 1.*

Juxta S. Thoman, castitas est virtus, qua homo, secundum iudicium rationis et electionem voluntatis, moderate utitur corporis membris. Cui adjuncta est pudicitia, quæ re ipsa eadem est ac castitas, quamvis proprie externas actiones hominis ad honesti normam dirigat. Virginitas vero a S. Augustino describitur: In carne corruptibili incorruptionis perpetua meditatio. Per meditationem intelligitur propositum, in quo perpetuo virgo perseverat. Hinc adiungitur proxima viduarum continentia.

DIVISIO. — Dividitur communiter in conjugalem, quæ ab omni quidem illicita, sed non perinde licita copula abstinere; et non

conjugalem, quæ etiam a licita copula abstinere; atque iterum dividitur in *perpetuam*, quæ voluntaria pollutione per totam vitam abstinere, et *Virginitas* appellatur; et non *perpetuam*, qua quis post voluntariam pollutionem admissam de cætero abstinere statuit. Atque hæc plerumque castitas viduarum vel celibum vocatur, de qua tamen recte dixit Cæsarius: Longa castitas post peccatum est imitatrix virginitatis.

Huic cognata virtus pudicitia est, qua aspectum, os, manus continemus, ne in aliquid indecens, minusve honestum tendant, quod munditiæ castitatis officiat. De hac S. Cyprianus sic loquitur: Pudicitia est honor corporum, ornamentum morum, sanitas sexuum, vinculum pudoris, fons castitatis, pax domus, concordie caput. Hæc nos commendat Domino, connectit Christo; hæc expugnat omnia de membris illicita desideriorum prælia, pacem nostris corporibus inducit, beata ipsa, et beatos efficiens, apud quoscumque habitare dignatur. S. Cyp. *inde bon. dis. et pudic.*

ACTUS ET GRADUS. — Omnem illicitum carnis congressum fugere, licitum admittere. Ab omni opere carnis etiam licito abstinere.

Desideria carnis insurgentia elidere, minimeque in ea consentire.

In cogitationibus carnis non immorari, sed eos statim deprimere.

Turpes motus carnis valde deprimere, et ad aspectum et tactum eorum, quæ nos possunt ad opus nefarium provocare, fortiter cohibere.

Non moveri etiam subtilissimo voluptatis desiderio, si memoriam harum rerum vel tractatus ratio, vel necessitas lectionis ingesserit, sed velut op^{te} quoddam simplex, ac ministerium humano generi necessario contributum tranquillo ^{to} puro cordis intuitu contemplari, nihilque amplius de ejus recordatione concipere, quam si operationem laterum, vel cujuslibet alterius officinae mente pertractet.

Ne in somno quidem illecebrosis phantasmatibus illudi.

Ab illis etiam motibus, qui causas cæterorum naturales habent, tum in somno, quam vigilia liberum esse, quem gradum a paucissimis obtineri, ait Cassianus, l. XII, c. IV et VII.

Similem fere in modum hos castitatis gradus S. Bonav. assignat, dum ait: Pri-

mum gradum esse continentiam ab actu carnali, cum proposito manendi, et omnibus illicitis motibus consensum negandi. Secundum gradum ait esse, cum maceratione carnis, et per alia studia spiritualia, affectus ita mundatur et caro ita spiritui subjugatur, ut rarius tentetur et mitius. Tertium aut esse, ita edomitas habere carnis concupiscentias, quod vix rarissime et tenuissime sentiantur. Et ex affectu talis induitur castitatis amor, ut horreat, et ita detestetur omnes carnales motus, quod quasi nauseam inde patiatur, nec possit audire tractari de operibus carnis, nisi cum horrore cordis, et extorsione. Si vero, pro utilitate aliorum, de Matrimonii casibus aliquid tractandum occurrerit (ut in confessione, scholasticis lectionibus, et studiis rerum talium ad scienda peccata necessariis) ita quietos motus suæ carnis sentiat, ac si de luto vel lapidibus, vel similibus tractetur. Et cum per soporem humoris (id est, seminis) abundantia naturaliter se resolvit, ita quiete et insensibiliter profluat, ut nec turpium phantasiarum imaginationibus illudatur, nec in sensu fœde delectationis titilletur. Ita perfecte castitatis distinctio, prout in hoc peccati corpore potest haberi, a viris perfectissimis obtinetur. Ut autem stabiliter in hoc gradu, et continue perseverent, puto ad hoc requiri privilegium singulare. Quod etiam confirmans Abbas Cheremon, apud Cassianum, hæc ait: Probare, utrum possibile sint, certo examine delinire poterit nemo, nisi per experientiam longam et puritatem cordis, ad confinia carnis ac spiritus, verbo Domini dirigente, pervenerit.

EX S. SCRIPTURA.

QUALITAS. — Pepigi fœdus cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de virgine. JOB. XIII, 2.

Hæc est voluntas Dei, sanctificatio vestra, ut abstinere vos a fornicatione, ut sciat unusquisque vas suum possidere in sanctificatione, et honore. II THESS. IV, 3.

Ne respicias in mulieris speciem, et ne concupiscas mulierem in specie. ECCLES. XXIV, 28.

Sunt eunuchi, qui castraverunt seipsum propter Regnum cœlorum. MATH. XIX, 3.

Hi sunt, qui cum mulieribus non sunt conquinati; virgines enim sunt, hi sequuntur Agnum, quocumque ierit. APOC. XXI, 3.

Scivi, quoniam non possem esse conti-

nens, nisi Deus det, et hoc ipsum scire, erat sapientiæ. SAP. VIII, 21.

UTILITAS. — Confortatum est cor tuum, eo quod castitatem amaveris, et post virum tuum alterum nescieris, ideo eris benedicta in æternum. JUDITH. XV, 11.

Quoniam felix et sterilis, et incoquinata, quæ nescivit thronum in delicto, habebit fructum in respectione animarum sanctorum. SAP. III, 13.

Non fornicaberis, et non eris cum viro, et ego expectabo te. OSEA, III, 3.

Dico autem non nuptis et viduis, bonum est illis, si sic permaneant, sicut et ego. CON. VII, 8.

Mulier inuupta et virgo cogitat quæ Domini sunt, ut sit sancta corpore, et spiritu. *Ibid.* 34.

Qui sine uxore est, sollicitus est quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo. *Ib.* 37.

DIGNITAS. — O quam pulchra est casta generatio cum claritate, immortalis est enim memoria illius, quoniam et apud Deum nota est, et apud homines. SAP. IV, 1.

Omnis autem ponderatio non est digna continentis animæ. ECCLES. XXVI, 20.

ALLEGORICA. — Ponat vir gladium supra femur suum. EXOD. XXXII, 27.

Ece vir unus vestitus lineis et renes ejus accincti auro obryzo. DAN. X, 5.

Contemplantur viam, conforta lumbos, roborate virtutem valde. NAB. II, 1.

State succineti lumbos vestros in veritate. EPH. 6, 14.

Sint lumbi vestri præcincti, et lucerne ardentes in manibus vestris. LUC. XII, 35.

Succineti lumbos mentis vestræ, sobrii et perfecti, sperate in eam, quæ vobis offertur, gratiam. I PET. 13.

Vidi præcinctam ad mamillas zona aurea. *Ib.* XIII, 9.

Exierunt septem Angeli præcincti circa pectora zonis aureis.

EX SS. PATRIBUS ET DOCTORIBUS.

SUBSTANTIA ET QUALITAS. — Mulier nupta est Christi ex parte; at virgo tota Christi fit. Illa non se totam alligat mundo, hæc autem nullo modo se ei accommodat. Quod est pars quædam in nupta, est totum in virgine. Quæ igitur Angelorum vitam elegisti, in eorum choris connumeraris, ita puritatem

serva, ut nunquam descendas ad vitam carnis. S. GREG. NAZ.

Crebra munuseula, et dulces litteras, et sudariola, et pragmatatos cibos sacetus amor non habet; hæc enim omnia carnis sapiunt, et procul sunt ab amore casto. S. HIER. apud LUDOVIC. DE PONTE. t. XXXI.

Felix conscientia, et beata virginitas, in cujus corde nullus alterius amor, quam ipsius Christi, invenitur! Quod si alicujus personæ recordatur, non suspirat propter eam, nec videre desiderat, quem visum non vellet deserere. *Ib.* in *Ep.*

Inter omnia certamina Christianorum, duriora sunt prælia castitatis, nam ibi continua pugna, et rarior victoria. Rara enim concordia formæ, atque pudicitie. Rara avis in terris, atque similima corvo. S. AUG. in *Ser.*

Castus ille est, qui amorem amore excludit, ignemque igne spiritus extinxit. *Ibid.* de *Sum. bono.*

Puritatis hoc erit evidens indicium, ac plena probatio, si vel nulla imago decipiens quiescentibus nobis, et in soporem laxatis occurrat, vel certe interpellans, nullos concupiscentiæ motus valeat excitare. Licet enim ad plenam peccati noxam talis commotio minime reputetur, tamen nequid perfectæ mentis indicium est, nec ad purum excocti vitii manifestatio, cum per fallaces imagines hujusmodi operatur illusio. *Cass. l. VI Insti.*

Pudicus est ille, qui in somnis nullum motum, nullamque status sui mutationem sensit, et in somnis perfectam semper insensibilitatem in corporum specie, et varietate possidet. Hæc regula est perfectæ consummateque castitatis, ut ita animata, sicut inanimata intueamur, atque ita rationalibus, sicut brutis corporibus, afficiamur. Initium quidem castitatis est, cogitationibus sordidis non acquiescere, alique per intervalla temporum obsceno liquore illo simpliciter, et absque ulla imaginationis illusionem respicere; medium vero naturalibus motibus ex repletionem ciborum advenientibus absque imaginibus (scilicet phantasmatibus imaginationis) inquietari; ita tamen ut ad fluxum usque illi non perveniant; finis mortificare corpus, jam antea mortuis cogitationibus sordidis. Felix revera est, qui ad omnem colorem corporis atque aspectum, perfecte insensibilis effectus est. Magnus ille est qui nulla ex tactu passione movetur. Major

vero, qui nullo aspectu vulneratus est, atque cogitatione supernæ pulchritudinis ignem spectaculum vicit.

Hæc est consummatio castitatis, ut vigilantem monachum oblectatio libidinis nulla pertingat, ut quiescentem somniorum non fallat illusio, sed cum dormienti tantum per sopitæ mentis injuriam commotio carnis obrepserit, quemadmodum sine ulla titillatione voluptatis excitata est, ita et sine ullo pruritu corporis conquiescat.

Et cum de ipsa continentia mens elatione tangitur, plerumque omnipotens Deus superbiam deserens, hanc in immunditiam operis cadere permittit. Nulla enim est castitas carnis, quam non commendat humilitas mentis. S. GREG. in *Mor.*

Quidam in juventute luxuriose viventes, in senectute continentes fieri delectant, et tunc eligunt servire castitati, quando libido eos servos habere contempsit. Nequaquam in senectute continentes vocandi sunt, qui in juventute luxuriose vixerunt; tale non habent præmium, quale non laboris certamen non habuerunt. Eos enim expectat gloria, in quibus fuerunt gloriosa certamina. *Isid.* l. II de *Sum. bono*, c. xxxi.

Bona pudicitia conjugalis, sed melior continentia virginalis vel vidualis. *Aug. de Sanct. vita.*

Pudicitia vi nec in carne, nec in animo violari potest. *Idem, in Epist.*

Pudicitia virtus animæ est, et comitem habet fortitudinem. *Idem lib. I, de Civ. Dei.*

Castitas etiam loci abolet infamiam, non locus infamat castitatem. *AMB. I de Virg.*

Sex sunt, quæ incorruptam conservant castitatem, scilicet: sobrietas, operatio, asperitas cultus, inhibito sensuum, raritas sermonis cum honestate, evitatio opportunitatis et personæ et loci et temporis.

UTILITAS. — Nonne tres pueri virginitatem colentes igne superiores evasere, per virginitatem corporibus ab igne inexpugnabilibus factis? Nonne Danielis corpori virginitate solidato ferarum dentes infigi non potuerunt? Nonne cum videndus esset Deus ab Israelis, castum corpus habere præcepit? Nonne etiam Sacerdotes se ipsos castos servabant, et ita adita intrabant, offerbantque hostias? Nonne lex magnum votum castitatem appellavit? *Cit. 28. S. DAM. lib. IV. Or. fid. c. xxv.*

Virginitas æquat se Angelis, si verò exquiramus, etiam excedit, dum in carne luctata

vicioriam etiam contra naturam refert, quam non habent Angeli. Virginitas est voluptatum triumphus. Virginitas filios non habet, sed quod plus est, florum contemptum habet; non habet fecunditatem, sed non habet orbitatem. S. CYR. in *lib. de bono discip. et pudic.*

O virginitas, corona quæ nunquam marcescit, templum Dei, sacrarium Spiritus Sancti, gemma pretiosissima a paucis inventa, a multis odio habita, a solis dignis optata! O continentia mortem destruens, possidens vero immortalitatem! Tu es gaudium Prophetarum, gloria Apostolorum, vita Angelorum, et corona Sanctorum. Beatus qui te obtinet, et constanter retinet; medicum enim pro te laborabit, et plurimum in te ipse gaudebit. S. ARN. *lib. de Virg.*

Divitiæ tuæ virginitas tua; thesaurus tuus est thesaurus irrecuperabilis, postquam semel amissus est. S. HIER. in *ep. ad Demetr.*

Admonendi sunt peccatorum carnis ignorantibus, ut incessanter præmia suscipiant, et libenter præcio dubio tentationum, quas tolerant, labores calcabunt. Si enim attendatur felicitas, quæ scilicet transitu attingitur lene fit quod transeundo laboratur. S. GREG. post *admon. xxix.*

Per continentiam colligimur, ac redigimur in unum, a quo in multa defluximus. Hoc autem unum, Deus est, summum ac solum bonum, quo amando nos quoque boni, et quo fruendo beati sumus. S. AUG. in *I. X Conf. c. xix.*

Aptissime etiam Nazianzenus castitatem laudans: Ut aqua, inquit, quæ plumbeis canalibus inclusa defertur, quia multum comprimitur, et conglobate volvitur, in altum erumpit, supra naturæ suæ pondus; sic et animas per continentiam totum suum amorem strinxerit, nec in creaturas diffilure patiatur, sed eum in Deum effundat, sursum tendet, nec unquam humi prolabetur. S. NAZIANZ. *Orat. xxvi.*

DIGNITAS. — Quod futuri sumus, vos jam esse cœpistis; vos resurrectionis gloriam in hoc sæculo jam tenetis, per sæculum sine sæculi cogitatione transitis, cum castæ perseveratis, ac virgines, Angeli Dei estis æquales. S. CYR. *de Hab. Virg.*

Quis humano eam posset ingenio comprehendere, quam nec natura suis inclusit legibus? Aut quis naturali voce complecti, quod

supra usum naturæ sit? E cœlo accessivit, quod imitaretur in terris. Nec immerito vendi sibi usum quasivit e cœlo, quæ sponsum sibi invenit in cœlo. Hæc nubes, æra, Angelos, sideraque transgrediens, Verbum Dei in ipso sinu Patris invenit, et toto haurit pectore. Nam quis tantum, cum invenit, relinquit boni? Postremo non meum est illud; quoniam quæ non nubunt, neque nubentur, erunt sicut Angeli Dei in cœlo. Nemo ergo miretur, si Angelis comparentur, quæ Angelorum Domino copulantur. S. AMBROS. l. I de *Virg.*

Quodammodo exire de carne est, in carne commorans, et ultra naturam est, fragili carne circumdatus, carnis oculis, non sentire. Et idecirco impossibile est hominem, suis, ita ut dixerim, penis ad tam præcelsum, celesteque præmium subvolare, nisi eum gratia Domini de terræ cœno munere eduxerit castitatis. Nulla etenim virtute tam proprio carnales homines spiritualibus Angelis imitatione conversationis æquantur, quam merito et gratia castitatis; per quam adhuc in terra degentes habent, secundum Apostolum, municipatum in cœlis, quod deposita corruptela carnali habituros Sanctos promittitur in futurum, hic jam in carne fragili possidentes. S. CASSIAN. l. VI, c. vi.

Videtis rei hujus præstantiam atque sublimitatem; propemodum enim talis reperitur, ut concipi, comprehendique prorsus nequeat. An non enim præstantius est, quam pro carnis fragilitate, id, quod ex carne creatum sit, in carnem non gignere? An non plane Angelicum eam, quæ carnis vinculis alligata sit, non secundum carnem vivere, sed naturâ excelsiorem esse? Caro cum mundo revinxit, sed ratio ad Deum subvehit. Caro depressit, sed ratio extulit, eique velut pennas addidit. Caro vinculis adstrinxit, sed amor solvit: Igitur nisi, plane cæci esse volumus, sed potius recto iudicio uti, quæ major videri potest dignitas, quam castitatis, quæ non dicam Regibus, ac Dynastis, quod homines tanti aestimant, sed illis supernis Principibus ac potestatibus nos exæquet. S. GREG. NAZ. *Ho. in Matt.*

Sola est castitas, quæ in hoc mortalitatis loco et tempore, statum quemdam immortalis gloriæ representat. Sola inter nuptiarum solemnium morem beatæ illius vendicat regionis, in qua neque nubent, neque nubentur, prebens quodammodo in terris cœ-

lestis jam illius conversationis experientiam. Vas interim fragile, quod parlamus, in quo et crebro periclitamur; tenet castitas (ut monet Apostolus) in sanctificationem, et instar odoriferi balsami, quo condita cadavera incorrupta servantur. Sensus ipsa et artus continet, et constringit, ne dissolvantur otis, ne corrumpantur desideris, ne carnis voluptatibus computrescant, quemadmodum legitur, de quibusdam, quia computrescunt, ut jumenta, in stercore suo. S. BENN. *ep. xlii.*

Quæ re differant ab Angelis Eliæs, Eliæus, Joannes, veræ amatorum integritatis? Nulla, nisi quod mortali natura constabant. Nam de cætero si quis diligenter inquirat, hi nihilo aliter affecti reperirentur, quam beati illi Spiritus, et idipsum quo inferiore videntur esse conditione, in magna est eorum laude ponendum. Ut enim terrarum incolæ, et ii, qui essent mortali natura, possent ad illam virtutem vi et studio pervenire, vide, quanta eos fortitudine, quanta vitæ ratione præcedit fuisse oporteat! S. CHRYS. *de Virg. c. lxxix.*

Et hi profecto, qui continentiam servant, Angeli sunt, qui viventes in carne corruptibilibus mortalium vitam illustrando tentant. Sunt autem Angeli non ex infimo quovis ordine, sed certe illustrissimi ac nobilissimi. Illi enim carnis nexibus liberi integritatem suam in cœlis servant, et loco, et natura inviolabiles, et apud summum regem omnium Deum constituti. At vero illi in terra carnis illecebris et voluptatibus diu relictantes, ac diaboli tentamenta perpetua exercitatione vincentes, incorruptionem angelicæ puritatis parem, virtute præcipua ante Creatoris oculos custodierunt. S. BASILIUS, apud PLATONUM l. II, c. iv.

Nihil est in omnium virtutum dignitate præstantius, quam pietas misericordie et puritatis castitatis; his, tanquam duabus elevatis alis, de terrenis cœlestes esse mereamur. S. LEONER. *iv de Passione.*

Christi nisi morte commoriar, resurrectione non vivam, ergo illum amemus, quem amare debitum est; illum osculemur, quem osculari castitas est; illi copulemur, cui nupsisse virginitas est; illi subijciamur, sub quo jacere supra mundum stare est; propter illum deijciamur, cui cadere resurrectio est; illi commoriamur, in quo vita est. S. PAULIN. *ep. iv ad Severum de Fide.*

Differunt quidem inter se homo pudicus et Angelus, sed felicitate, non virtute. Sed

etsi illius castitas sit felicius, hujus tamen fortior esse concluditur. S. BEAT. in ep.

Quis negat hanc vitam fluxisse de celo, quam non facile inveniemus in teris, nisi postquam Deus in hac terreni corporis membra descendit? S. AMBR. I. I. *de Virg.*

JUCUNDITAS. — Amanda est pulchritudo castitatis, cujus degustata delectatio dulcior invenitur, quam carnis; castitas enim fructus suavitate est, et pulchritudo inviolata Sanctorum. Castitas servitus mentis est, et sanitas corporis. S. ISIDOR. I. II. *de Sum. bono* c. XL.

Quid virginitate suavis? quid pulchrius, quid illustrius? etenim ipsis solis radiis fulgores splendiores emittit, nos vero ab omnibus terrenis rebus avocans sic afficit, ut solem justitie puris et intentis oculis intueamur.

Quicumque a mundi vinculis liber esse cupit, conjugium velut compedes quasdam profugere debet, et Deo vitam suam consecrare, et castitate profiteri. Qui enim hujusmodi est, cum Deum solum sibi amandum proposuerit, ejusque puritatem et tranquillitatem omnis perturbationis expertem, et quæ ex his nascitur, letitiam et gaudium degustare optet, in eo tantum versatur, ut ab omni materia concreione et corporis affectione animum quam maxime abducat, et celesti lumine insatiabiliter hausto, puris oculis, nullaque caligine præpeditis, divina contempletur. S. BASIL. c. I. *Consult. Monast.*

O castitas, quæ cor possidentis te letificas, et anime ad cœlestia alas adjungis! O castitas, quæ passiones minuis et animum perturbationibus liberas! O castitas, quæ justos illuminas, et diabolo tenebras offundis! O castitas, currus spiritualis, possessorem suum in sublime evehens! O castitas, quæ, rosæ instar, in medio anime et corporis flores, universamque domum odoris fragrantia replet! S. EPHR. tom. I, serm. *de Cast.*

NECESSITAS. — Quicumque virtute poleas, quibuscumque opibus niteas, si cingulo castitatis careas, omnia per terram trahes. S. HIER. in Ep.

IMPEDIMENTA. — Plerasque virgines cognovi velle, et prohiberi a matribus, et quod gravius est, viduis, cum quibus hic mihi sermo est. Nempe si hominem amarent filie vestra, per legem eligere possent, quem velent. Quibus igitur hominem eligere licet, Deum non licet? S. AMB. I. I. *de Virg.*

Bonum est, si virginitatem studia paren-

tum quasi flabra pudoris aspirent; sed illud gloriosius, si tenere ignis ætatis, etiam sine veteribus nutrimentis se rapiat in fomitem castitatis. Dotem negabunt parentes? Sed habes divitem sponsum, cujus contenta thesauro patriæ successione emolumenta non quaeras. Quanto dotalibus præstat compendit castitas paupertas! Vince prius, puella, pietatem, si vincis domum, vincis et sæculum.

At certe ipsis gentilibus inter aras et focos venerabilis solet esse virginitas; et in quibus nulla est meritorum pietas, nulla mentis integritas, in iis tamen carnis virginitas prædicatur. A profanis igitur cæremoniis virgines nemo prohibebit; ab Ecclesia Dei virginitas arebitur? Illic coguntur, quod non docentur, hic interdicitur, quod non licet non doceri? Illic præmiis revocatur a nuptiis, hic ad nuptias coarctantur injuriis? Illic violentia fit, ut capiantur; hic violentia fiet, ne profiteantur? Idem I. III. *de Virg.*

EXEMPLA EXTERNA.

VIRORUM. — Josephus Patriarcha maluit in carcerem detrudi, quam lædere castitatem; hinc ejus exaltatio. GEN. XXIX.

S. Thomas Aquinas fortiter impudicam feminam vincendo, castitatis cingulo ab Angelis decorari meruit. *Vita et Spec. Ex.* c. VIII et XCV.

S. Benedictus per speciem mulieris, aliquando a se vise, graviter tentatus in spinas se abiecit, sicque prurientem libidinem extinxit. SURIUS, 21. *Mart.*

S. Dominicus meretricem, conscio Rege Castellæ, ad tentandam ejus castitatem immisam, in lectum prunis ardentibus plenum, in quo ipse sine vestim aut corporis ambusione jacebat, invitans, egregium suæ castimonie testimonium reliquit. THOMAS CANTIP. I. II. *Apum*, c. XXX, n. 45.

S. Franciscus Seraphicus ab impudica femina noctu ad scelus invitatus, pavimentum prunis ardentibus ex proximo igne constravit, in eoque decumbens ad idem stratum mulierculam invitavit, quo facto procaecam mulierem ad penitentiam reduxit. Idipsum in Ægypto fecisse dicitur, dum a Saracena meretrice ad impudicitiam provocatus in ignem proxime ardentem se coniecit, eamque ad stratum illud evocavit, quo tante

viso miraculo fidem suscepit. *Chron. Min.* I. I, c. LXV et I. II, c. CXLVII. Alias a demone per impuras suggestiones agitata nudum corpus in foveam glacie plenam, alio tempore in nivem proiecit, et ex nive septem statuas, ac si uxorem et filii forent, formavit, et nudus amplexus est. *Vita* c. v.

S. Ludovicus, Catalanensium Episcopus, corpore venustus et pudicus, a quadam Gallie Regina ad scelus invitatus, eam torvo oculo aspiciens rejecit, unde oculus ille post 400 annos incorruptus mansit, et quasi chrystallus lucidissima luxit. THOMAS CANTIP. I. II. *Apum*, c. XXX, § 33.

S. Casimirus, Regis Casimiri filius, ad mortem infirmatus, medicis conubium pro sanitate recuperanda suadentibus, mori maluit, quam virginitatis jacturam facere. *CRONICUS de Gestis Polon.* I. XXIX.

S. Elzeario, cum ordinem intrare vellet, Christus ipse præcepit, ut Dalphinam uxorem acciperet, cum qua tamen tam virgineæ vixit, ut Christus ipse visus sit ad caput lectuli stare, et manus super utrumque extendere. Ipse vero Elzearius fateretur suam castitatem nullibi securiorem fuisse, quam cum in eodem cum Dalphina lecto dormiret. Hinc soror hujus Dalphinæ gravi tentatione luxuriæ pulsata, flexis genibus circa lectum ipsius cum reptasset, mox liberata est. SURIUS, tom. V.

Constantinus Magnus summo in pretio habebat virgines, eo quod in earum mentibus Deum habitare crederet, unde eas etiam ex publico alii jussit, tantumque non adoravit.

Cum Godefridus Bullionius in recuperanda Palestina tanto robore depugnaret, ut equites cataphractos uno ictu medios secaret; interrogatus, unde illi tante vires essent? respondit: Numquam hæc dextera molliori aliquo ac turpiori tactu effeminata est. S. ATHAN. in *Apol. ad filium ejus*.

Felix de suo Episcopo narravit, quod cum ad Episcopatum evectus, separasset se ab uxore, hæc suspicata, id ideo fieri, ut alteri pulchriori copulari posset, quondam noctu sub lecto se abscondens vidit supra pectus illius agnum sole lucidiorem jacere. PETRUS SANCII. in *Regno Dei* p. V, c. VII.

Cassianus refert, quod cum juvenis quidam ad Joannem Abbatem accederet sub exorcismo diaboli, ab eoque in ordinem admitti peteret, mox ad juvenis istius adventum Diabolus, qui nullo alioqui modo

PELLI poterat, discesserit; quare rogatus quis esset? respondit, se a parentibus ad matrimonium coactum, undecim annis cum sponsa illibatum vixisse; nunc vero, impetrata ab ea facultate, ordinem petere. Quo audito, dixit Abbas: Jam non miror, Diabolum tuam presentiam ferre non potuisse. *Ibidem*.

Castitatis merito juvenis (tria rosaria, per annum, quotidie ad instantiam avunculi persolvens) mirabiliter a B. V. convertitur, et ad nuptias cœlestes invitatur. *Ex spec. d. V.* ex. LIX.

S. Edmundus postquam B. Virginis suam virginitatem vovisset, eamque annulo subarrhasset, ex eo tempore (ut ipse in obitu factus est) quoties B. V. invocavit, sensit in tentatione proventum, in persecutione solatium, in tribulatione remedium, in dolore gaudium etc. Idem ingenioso consilio mulierem procaecam virginis caecam a scelere abduxit. *Vita et Spec. Ex.* d. VIII, ex. v.

Pachonis Eremitæ luctam habuit contra gravissimas carnis tentationes etiam in senectute, ita ut duodecim annis post annum quinquagesimum jam transactum, nullo die non tentaretur, vide loc. cit. *Vita PP.* I. VIII, c. XXIX.

Cum viri ejusdam captivi uxor vehementer plorans, causam lacrymarum reddere a divite viro jussa responderisset, inopia causa se plorare, ob quam marito succurrere non posset; promisit ille se, si in scelus consentiret, maritum et carcere erepturum, et quantum vellet pecuniæ daturum. Respondit illa, se mariti consensum prius requirere debere, cumque ille diceret, se mori fame malle, quam in talem petitionem consentire, audiens fur captivus, vocavit ad se uxorem, eique significat, se in aliquo loco ollam pecuniis refertam defodisse, iret proin, et per illas pecunias maritum liberaret. *Ibid.* et *Pratum spirit.* c. CLXXXIX.

Est insigne pudoris exemplum in S. Antonio, qui Lyenn flumen vado transmissurus, cum nudandi essent pedes jussit Theodorum viam comitem, longius a se abesse; sed ne hoc quidem pudori ejus satis fuit, siquidem ipse aliquid sui nudum videre erubescens, veste se exuere non potuit; id quam superis gratum esset, Deus miraculo testatus est, qui famulum suum momento in adversam ripam partem intacta aqua transvexit. S. ATHAN. in *Vita*.

SS. Julianus et Basilissa, celebratis rite

nuptiis, cum prima nocte utriusque consensus mirabiliter ad illibatam pudicitiae florem Deo servandum conspirasset, mira quadam modo cubili afflata est odorum suavitas, affulsit aënea lux, et in luce coelium chori duo, quorum alteri, qui erat masculorum, Christus, alteri puellarum Virgo Mater presidebat. Et ille quidem suavissimo concentu ita cepit applaudere: Vicisti, Juliane, vicisti. Tum alter subdidit: Benedicta Basilissa, quæ sanctis monitis aures præbens et animum, vanas desepit illecebras, et æterna vite cœlestis laurea dignam se reddidit! Sub hæc, viri duo ex cœlesti turba, nivea induti veste, procedentes, inter utrumque conjugem, novo cœlestis amoris vinculo, stipulata manu, castum innovant conjugium. Interim alio quodam cantie venerabili librum offerente, in quo aureis exarata litteris legebatur: Quicumque obsequii divini causa mundi insanis voluptatibus nuntium remittet, ut fecisti, Juliane, in album eorum, qui cum mulieribus non sunt coinquinati, referetur. Basilissa vero pro eo, quod illibatam corporis sui innocentiam servare intendit, virginum numero apponetur, cuius principem locum tenet Maria Mater Jesu. *RIBAD. 9 Julii, ex Metaph.*

De Pasquale Baylon, Ord. Min. in hæc verba scribit Joannes Rho: Verberare servilem in modum (hostem domesticum) sat habuit Baylon, et in officio continuit; quum enim de adolescente, qui, jam tum inter pastores, a quorum mapalibus ad Francisci castra se transtulit, fama esset pudicitiae celeberrimus, rogaret perquam familiariter gregalium unus, num hoc bello, ex quo tam pauci abeunt victores, et ipse peteretur? Ille quidem, respondit: Minime quietum esse hostis permittit, ego vero viminibus armatus cum tandiu verberibus castigo, donec satis habens, quod doleat, otium libertatemque meam perturbare non possit. Vetus illud Ægidianum hic tenet: Invadentem molossam, morsuque appetentem fuste abigere oportere. *JOAN. RHO. LV, c. II exempl. II.*

S. Carolum Borromæum eduxerant importune in suburbanum viri Principes, et, quæ temporum ante Tridentinam Synodum obtinebat licentia, mulierculam in comitatu clam habebant, quæ forma excellenti in Principum dedecus abuteretur; hæc enim ineptis ac profanis hominibus expeditissima ratio visa est, Caroli ab ea tristi, ut ipsi quidem interpretabantur, severitate, quam ab

Ignatii commentationibus hâusisset, evocandi. Solus, dilapsis de industria comitibus, in cubiculo quum sub noctem relictus esset, adfuit occultis submissa scalls, veluti ex inferni machina, prociæ mulier, jamque blanditias addebat; sed Carolus, quem improvisa res paululum deflexerat, suos illico austeriori voce inclamat, ac pestem illam irarum plenus abigit, abominatusque teutum, quod periculo, ac fraudi senserat oportunitum, interni equos jubet, in urbem reverti se velle. Abiit profunda jam nocte, nullisque precibus de sententia potuit dimoveri; quasi majores nusquam tenebras offensus, quam ibi reliquisset. *lb. exempl. VI.*

Severius sibi agendum censuit Laurentius Fuccinensis, Capuccinus, veterisque moris exempla revocanda, quum Forolivi concionatoris partes ardentissime sustineret, suam ille orationem, quam sequenti die ad populum haberet, multa jam nocte parabat, cum pulcherrima, flagitioque prompta, se in cubiculum femina coniecit, homineque ad libidinem provocare ausa est. Id quorundam scelere factum deinde innotuit, qui in libidinum sordes vehementissime declamantis Laurentii auctoritatem ea se machina subvertere posse confidebant. At Laurentius ubi periculum, et flammam circa se animadvertit, libris intentus, immotusque, ac si nihil acturus esset, scorto ne quidem appellato, digitum lucernæ flammæ admovet, constanterque in illa habet, donec caro diffunderet, incredibili animi pariter corporisque patientia, satius duxit, totum digitum igne perdere, quam vel leve afflatu castitatem comburi. *lb. exempl. II.*

Bonaventura, Regensis Capuccinus, non suo, sed alterius dolore impudicas, quibus illa exarserat, flamma exstinguendas sibi duxit, Bernardini Senensis, opinor, exemplum secutus. Seductum in conclave sceleris opportunum de stupro impudica et nobilissimæ matrona procacissime compellabat, quum prompto ferreis ex catenulis flagello impudicæ os, et qua membra ictibus patebant, valide verberans, adductaque fronte, ac truci voce terribilis audaciam ac petulantiam increpitans, egregio adversus libidinis insaniam medicamento, ab ea cogitatione in concepti ac designati flagitii dolorem saluberrimum dedit, sive ipse geles, sive flammam procul submoveas, tantumdem est. *lb. exempl. XII.*

Ut nulla tuta sit ætas, maxime tamen peri-

culis obnoxia est adolescentia, cui, quasi vero domestico igne non satis arderet, consceleratis hominibus faces subdere ludus est, ineptique habentur, qui ardere nolunt. Sed horum insana judicia insuper quum haberet Antonius Caraffa adhuc adolescens (is, qui deinde Cardinalis factus, Vaticanæ Senatûs sapientie fama diu Princeps fuit) placuit impuris nebulonibus constantiam experiri. Puellam forma egregiam, et sermonis prociacem, comptam, ornatamque, quantum impudicæ satis erat, in Antonii cubiculum adhuc in lectulo quiescentis summo mane immittunt, nullis oneratum promissis, si pelliceret ad amplexus. Nec leve Antonii periculum fuit; etenim ad primum aspectum exiliens, ad ostium, quum accurrisset, illud suorum fraude oclusum invenit; quum voce contentissima famulos inelamasset, nemo respondit; nec illa interim sibi deerat, sed omnibus agebat blandimentis totaque metreticia arte pugniabat. Quid faceret deprehensus, suoque in cubiculo veluti constrictus, hostique traditus adolescens? Caminum ibi habebat, in eoque priusquam se cubitum reciperet, luculentum ignem excitarat, nam hyeme summa initum certamen est. Ergo ad illum accurrit, batilloque usus, ingenti cineris nube, atque ardentium adhuc prunorum grandine, petulantis ac ceptis instantis mulieris os, crines, sinum implet, ac semustulatum egregie fugat. Meruit castissimus adolescens, divinorum librorum scientia postea inlarescere; nam castis ea maxime patent adita; profani procul arentur. *lb. exempl. XIII.*

Adolescens quidam Paraquariensis iverat socius seni exploratum, quæ vicinæ genti moribus perditissima, ac pro veteri barbarie adhuc in silvis agitante mens esset, si de pago constituendo. Evangelioque recipiendo sermo inferretur. Verum commercium statim abruptantes barbari, nudas illico feminas utrique offerunt, et adolescenti præcipue puellam, principis inter suos filiam, formæ, ut id loci, pulcherrimæ, sed libidinis projectissima, illasque, negata spe redditus, ducere, ac sibi habere jubent; ni pareant, presentem utrique mortem, ac lanitatum, in ferarium usum epularum, superbissime committantur. Non semper pro ætate virtus est; senex turpiter succubuit, novusque ex marito (nam uxorem domi habebat) adulter, imperata facturum se, et cum illis se futurum sponpondit. Adolescentis animus, neque

imminentis necis crudelissima terrore, neque blandientis voluptatis, quæ plurima in oculos incurrebat, dulcedine victus, et datam conjugii fidem, et paulo ante susceptam Religionem vite præhabuit. Nam et nudam puellam vel respicere non sustinuit, sequæ apud consceleratos esse posse tanto cum animi discrimine pernegavit. Itaque constans animi, instigante puellæ patre, qui repulsam filiam indignissime forebat, a barbaris cœditur, ac immanissime devoratur. Quo in facto, et quantum a se ipso per vitia degeneret, quantumque supra se virtute attollatur humanum genus, egregio in utramque partem experimento comprobatum est. *lb. exempl. XIV.*

Nomen in Annalibus non legitimus hominis in hoc bello nobili victoria longe clarissimi. Pugna hæc fuit. Duodecimo ab urbe Lima lapide Idolum libidinis (nos Venerem dice-remus) colebant Peruviani, contra tam nefariam pestem eo in pago per quatuor integros dies declamavit ex Prædicatorum Ordine Sacerdos, qui cum tantam injuriam Divinitatis non ferret, multosque a nefario cultu dimovit. Ubi Limam reversus est, eum aggreditur Satanus, objectæque pulcherrimæ puellæ specie noctu ad flagitium omni nequitiarum arte sollicitat, sed ille flagello depugnans domesticum hostem continuit, admonuitque, ne lascivire vellet. Postridie illius noctis ad pagum redeuntis nuntiant Indi, ea nocte auditas esse voces Dæmonis, flagellari se queritantis, eaque verba minaci præce deprecantis. Rem porro indignam videri tantam Deo suo illatam ab eo esse contumeliam. Risit in sinu Sacerdos lætus, quod his flagellis, quibus se ipse ceciderat, Satanus tam luculentur vapulasset. Id quamquam non semper queritur demon, semper tamen dolet. *lb. exempl. XVII.*

S. Vitalis, a S. Ruperto secundus in Salisburgensium numero Episcopus, ea fuit castimonia, ut ex castissimo ejus jam sepulti pectore candidissimum liliam per ipsa se tumuli marmora, et monumenta in lucem penetrarit, Præstulique integerrimi virginæam mentem, corpusque ab omni labe intactum mundo prodidit. *RADE. in Bavaria sancta vol. II, p. 36.*

Non continentiam servavit per quingentes annos, cum autem 500 esse annorum, Deo inspirante, nupsit, et genuit tres filios, Sem, Cham et Japhet. S. CURYS. in Iomilia XIII, in Gen.

Joannes Anachoreta in quadam Ægypti prærupta rupis spelunca obstruso aditu degens, cum feminis nunquam est loentus, raro cum viris, ad se tamen intrare neminem permisit. Tribuno roganti ut se conjugi suæ conspiciendum sustineret, non est assensus. MARULL. Lib. IV.

Martino Massici Campaniæ montis solitario decretum ac deliberatum fuit, ne feminam aspiceret; et dum quadam, non sanctum visendi cupiditate, sed magis propositi ejus turbandi causa, captata occasione repente astitisset, primus humi corruit, vultuque inter palmas collecto tamdiu Deum ut se in tali pudicitia discrimine tueretur, oravit, donec illa longo oris moræ vieta lædio inde discessit: ac ne quis Christo servis negotium facessere leve crimen putet, fama est, mulierem hanc simul atque de monte descendisset, vita decessisse, Deo temeritatem ejus ulciscente. Ibidem.

Mulierum.

Gothorum tempore hujus urbis nobilissima puella Galla Symmachia, Consulis ac Patricii filia, inter adolescentiæ tempora marito tradita, unius anni spatio ejus est morte viduata. Quam dum fervente mundi copia ad iterandum thalamum, et opes, et ætas vocarent, magis elegit spiritualibus nuptiis copulari Deo, in quibus a luctu incipitur, quam carnalibus nuptiis subijci, quæ a lætitia semper incipiunt, et ad finem cum luctu tendunt. Huic autem cum valde ignea conspersio corporis inesset, cœperunt medici dicere, quia nisi ad amplexus viriles rediret, calore nimio contra naturam barbam esset habitura; quod ita post factum est. Sed sancta mulier nihil exterioris deformationis timuit, quæ interioris sponsi speciem amovit, nec verita est, si hoc in illa fedaretur, quod a cœlesti sponso in ea non amaretur. Mox ergo ut ejus conjux defunctus est, abjecto seculari habitu ad omnipotentis Dei servitium se se apud Beati Petri Apostoli Ecclesiam monasterio tradidit, ibique multis annis simplicitati cordis, atque orationi dedita, larga indigentibus elemosynarum opera impendit. Cumque omnipotens Deus perennem jam mercedem reddere ejus laboribus decrevisset, cancri ulcere in mamma percussa est. Nocturno autem tempore ante lectum illius duo candelabra lucere

consueverant, quia videlicet amica lucis non solum spirituales, sed etiam corporales tenebras odio habebat. Quæ dum nocte quadam ex hac eadem jaceret infirmitate fatigata, vidit B. Petrum intra utraque candelabra, ante lectum suum extitisse, nec, perterrita timuit, sed ex amore sumens audaciam exultavit, eique dixit: Qui es, Domine mi? Dimissa sunt mihi peccata mea? Cui ille, benignissimè ut est vultus, inclinato capite annuit, dicens: Dimissa, veni. Sed quia quamdam sanctimoniam feminam in eodem monasterio præ cæteris diligebat, illico Galla subjunxit: Rogo, ut soror Benedicta mecum veniat. Cui ille respondit: Non, sed illa tuis tecum veniat. Hæc vero, quam petis, die te erit trigesimo secutura. Illis ergo expletis Apostoli visio assistentis et colloquæntis ablata est. At illa protinus cunctæ congregationis matrem accersivit, eique quid viderit, quidve audierit, indicavit. Tertio autem die cum ea quæ fuerat jussa, soror defuncta est. Illa vero, quam poposcerat, trigesimo die subsequuta est. Quod nunc usque in eodem Monasterio manet memorabile. Sicque hoc a præcedentibus matribus traditum narrare illic subtiliter solent juniores, quæ nunc sunt sanctimoniales Virgines, ac si illo in tempore huic tam grandi miraculo et ipsæ affuissent. S. GREG. lib. IV *Dialog.* c. XIII.

Erat homo (ut frater Ordinis Prædicatorum retulit) faber lignarius, admodum tenuis, uxorem habens pulchram et bonam. In hanc dives quidam pecunia, sed inops corde oculos injecerat impudicos. Missa ergo ab eo vetula nefanda, intrat domum juvenculæ, salutem eam, quasi cognitam, residet ad ignem. Nec mora, circumductis oculis fatigatam se plangit. Querit hinc juvencula, unde veniat, aut quid quaerit? Et vetula: Si ipsa sis nescio talis nominis, talisque matris filia, quam habere me credo in ista vicinia consobrinam. Cui juvencula: Si sum, nescio, tali quidem nomine censor, et etiam habui talem matrem. Tunc vetula illa dolo et astutiis plena, ruens in oscula juvenculæ: Bene, inquit, assimilaris matri tuæ. Tu autem qualem virum habes? Cui illa: Bonum, inquit, opere fabrum lignarium. Mox vetula altius elato gemitu: Heu! inquit, optime matris filia, quomodo ad istam miseriam venisti, ut fabrum habeas virum, quæ tot in parentela tua magnos et divites habuisti? Hæc dicens quasi moesta nihil amplius locuta recessit.

Inde quarta die reversa, inquit: Vere multum sollicitor, ut post infortunium saltem copiosius rebus valeas abundare. Inveni ergo viam qua hoc fieri poterit, si mihi consentis. Est in civitate ista vir dives et potens valde, qui (ut heri mihi dixit, cum tuum infortunium deplorarem) super omnia diligens, concupiscit. Cum isto ubertim habebis quidquid corpori placere poterit, et decere. Cui juvencula: Bonum, inquit, virum, et meliorem me habeo. Divitias autem cum peccato augere non cupio. Cui vetula quasi blando vultu congratulans: Et hinc, inquit, magis te diligo, charissima. Hæc dicens abiit. Et post triduum reversa, dixit: Veni mecum, charissima, et Ecclesiam pariter gloriosissimæ Virginis visitemus. Nihil mali suspecta simplex juvencula, paret illi, et cum vetula vadit. At ubi ante portam divitis transeunt, ut præordinaverat vetula, juvencula rapitur, et protrahitur in conclave. Angustiata juvencula, et emittit ad aures vetulæ se inclinans, ait: Mihi hæc nocte contigit secundum consuetudinem feminarum. Ad horam nunc liberæ me, cognata dulcissima, et fide data spondeo eras redire. Annuit vetula, consentit et dives. Hinc ergo juvencula domum rediens, quid fiat, excogitat. Preparat de vicinia tres fortes et validas feminas, et eas cum scopis clam in thalamo collocavit, et quasi vellet melioribus vestibus indui, venientem vetulam, velut ad suum auxilium, introduxit, firmatque ostio concurrunt feminæ, et nudatam vestibus, percutiunt scopis miseram usque ad sanguinis effusionem; nec cessant a verberibus, donec eluctuato conamine vetula ostium exilivit, et nuda penitus per plateas aufugit. Mirantibus cunctis, quid factum sit, audiunt, et constantem in casitate juvenculam per totam civitatem extollunt, plusque lucrata est in honore et gloria bonæ famæ, quam fuisset in omnibus copiis et divitiis adeptura. CANTIPRAT. *Lib.* II, c. xxx, pag. 37.

Cum Otto VI, Imperator, Florentiæ esset, et inter, multas forma atque ætatis flore insignes feminas Gualdratam Bertham ipse plurimum laudaret, puellæ pater, qui aderat, Bellincionus nomine, obtulit facturum se, si ita ejus ferret animus, ut deosculandæ puellæ copiam haberet; quod cum puella audisset, respondissetque: Nullius unquam, nisi ejus, qui vir suus esset, suavium accepturam, adeo modesto Principi ea res placuit, ut indignum duceret, sine præmio

puellam dimittere. Itaque eam in matrimonio Guidoni Germano locavit, viro non solum armis atque virtute, verum generis quoque nobilitate insigni, et totam eam vallem, quæ sub Cassentini nomine, in Aretino agro censor, cum Comitatus nomine utriusque dedit. A quibus postea familia manavit, quæ Comitum Guidorum nuncupata est.

Non interfuit narrantium, nomen tradere Hispanæ mulieris, cujus virtutem audire frugiferum erit, opinor. Dum transeuntem cum fortunæ suæ pompa Philippum Regem ejus nominis II, e fenestra, intacta mamma, incautus spectat, visa ab eo est, atque ut erat formæ eximie, adamata; nec subditus Regis ardor clam fuit aulico ex illis uno, quibus talia rimari haud dubius fortunæ fundus est. Itaque ad mulierem adit; atque in aulam invitat. Illa, cui castitas cum forma certaret, dieti fœditatem aversata, interrogat tamen, quid ita se unam Rex elegisset, quidve ex sua forma illi carum magis. Ubi nives pectoris, et mammarum ebur audivit arrisisse: Hic ego, inquit, compta mox adero, et hæc ipsa pars mundo, atque arte muliebri crescet ad pulchritudinem, et simul se in cubiculo abdit. Ibi ferventi lætice pectus ac mammam perfundens, quidquid regis animi corruptis indignabatur, generosa corrupit, ac praelare vetricis in aulam progrediens, nudato pectore, cujus jam forma decoxerat, lenonem increpuit: Heccine tam fœda pectoris species Regis oculos icit? Nec plura opus fuit dicere. Perierant nives, quibus frigidior abiit stupri conciliator, se, artemque suam victam esse confessus. JOAN. RAO. l. VII, c. II, ex. IV.

Gravis profecto est hostis Regum libido, adversus quam castæ matronæ etiam igne pugmandum fuit. Hæc quamquam paulo antiquioris ævi, quia tamen minus Latinis, quod sciam, litteris est cognita, his nostris fuit consignoanda; nam plurimis quamvis agamus exemplis, vereor, ut satis munire possimus. Quam igitur sibi a Regis libidine periculum imminere sentiret, quod nullum faceret rogandi finem (et Regum preces imperis ipsis magis valide sunt) faciem ejus forma Regem captum esse, non ignorabat, titione non uno in loco admissit, eoque seminigo igne pulchritudinem omnem obliteravit. Sed non ideo regis extinctus furor, veteris formæ quamvis confessa vestigia impotentius adhuc adamabat. Ergo ne post formam pudicitiam perderet, sanctioris, cui se

clanculum addixit, vitæ religionem demum obiecti fuerunt, atque in latebras abdita hiantem delusit; docens, alienam etiam libidinem fuga facilius vinci, quam pugna. Hæc sub Francisco meruit. *Ibid.* ex. III.

S. Enphrasia Antiochena cum a milite apasio deprehensa, non posset evadere, dixit, se eum docturam artem, quam in bellis lædi non posset, si sibi parceret, utque ejus experimentum sumeret, collum unguento unxit, quod feriens ille uno ictu amputavit. *NICEPH. c. x.*

Cum S. Victoria multis verbis S. Anatolie virgini nuptias persuadere niteretur, ipsa potius ab ea persuasa virginitatem vovit; quo facto mox Angelus illis apparuit, dixitque: Virginitas est aurum, viduarum status argentum, et conjugalis castitas cuprum. *PETRUS SANCH. p. V, c. VIII.*

Præterea castitatis egregium exemplum præbuerunt Sara, Judith, Susanna. *Tob. III; Jud. VIII; DAN. XIII.*

Cum castissimam feminam vetula quædam decipere vellet, illa miro actu se ab insidiis liberavit; vetulam autem a tribus mulieribus, ad hoc constitutis, egregie verberari jussit. *Spec. Ex. v. Castitas ex LXXX.*

Castarum mentium gloria SS. Juliano et Basilissæ ostenditur. *Ib. v. Virginitas.*

Vidua quædam monialis post mortem sorori virgini apparet floribus ab altera sorore virgine acceptis, rosa circum in muro cum explicabili odore suavitatis descripsit, simulque excessum laureatæ virginitatis, supra præmium viduarum ostendit. *Ex ci. Ib. v. Virginitas ex. XXIX.*

Paulam Romanam ab Hieronymo proditam legimus, post mariti mortem, non solum nubere noluisse, sed etiam tum viris nunquam comedisse, casta mulier vix se viduam esse putavit, si cui non sui sexus hominum vel ipsa tantum convivendi familiaritate jungerentur; sic, itaque viduitatem sancte pureque custodivit, ut in monasterio sacris virginitatis præset, quas enim æquaverat castitate eas cæteris virtutibus superabat. *Ibid.*

Juvenum.

S. Thomas Aquinatus Comes in ætate flore, litione propudium abegit. Bernardus incondito clamore scortum repulit. Bernardinus integerrima pudicitia adolescentulus floruit. Edmundus Cantuarien-

sis ad illicita pertrahentem fortissime profugavit. Jacobus, Regis Lusitani nepos, mortem subire, quam castitati contraria patrare elegit. Item Casimirus, Poloni Regis filius mortem oppetere potius, quam legem continentie virginis violare voluit. Michael Verinus, poeta Hispanus, qui vix octodecim annos natus, pudicitie servandæ studio vitam contempsit. Robertus Cardinalis Nobilius, qui carnis integritati jacturam vitæ posthabuit. Ex eadem familia Robertus Cardinalis Bellarminus, qui, quam a matre virginem carnem acceperat, quam a sacro lavacro innocentiam, Deo reddidit. Nicetas, juvenis speciosissimus, victus in strato, præcisam morsu linguam cum sanguinis profluvio in provocatricem est jaculatus. Pelagius, puerulus Hispanus, a Rege barbaro de turpitudine, identidem appellatus, cum precibus vinci non posset, et vis adhiberetur, proci ac libidinoso Principi pugnos in faciem impexit. Ludovicus, Catalaniensis Episcopus, corpore perquam venusto, sed æque pudico, qui a Regina opportuno loco ad flagitium invitatus, ita torum est intuitus prociacem feminam, ut terita se subdiderit; cujus oculus post quadringentos et amplius annos in cadavere lucidissime instar crystalli splenduit. *SANCTUS in Flore Mystico orat. v, p. 369.*

Conjugatorum.

Castitatem etiam in thoro conjugali servarunt Marcianus et Pulcheria; Valerianus cum Cæcilia; Julianus cum Basilissa; Eduardus, Britannie Rex, cum Editha; Henricus Imperator, Deipare studiosissimus, cum Canegunde uxore perpetuum virginitatem coluit; Emericus, S. Stephani Hungarorum Regis filius, cum sponsa Regia carnis integritatem perpetuo illibatam custodivit; Pelagius adolescens prima nuptiarum nocte in ipso thalamo nuptiali sponsæ castitatem persuasit; Elezarius Comes et Dalphina pari consensu incoeruptum virginitatis florem Deo consecrarunt. Quod etiam fecere Chrysanthus et Daria, in Italia; Ansbertus et Angadrisina in Gallia; Alphonsus II, Castiliæ Rex, vocatus castus, cum Berta in Hispania. *Ibidem.*

Virginum.

Solebat Abbas Joannes non ad imita-

tionis formulam, sed tantummodo pro admonitione proferre, quia quidam veniens ad predictum senem habitu sæculari, cum ei quasdam frugum suarum primitias detulisset, ferocissimo quemdam demonio arreptum ibidem reperit. Qui cum Abbatibus Joannis obtestationes, ac præcepta despicens, testaretur se nunquam ad illius imperium, de corpore, quod obsederat, migraturum, hujus adventu perterritus, cum reverendissima nominis illius inclamatione discessit; cujus tam evidentem gratiam senex non mediocriter admirans, eoque amplius obstupescens, quod hunc in habitu cernebat sæculari, cepit ab eo vitæ, ac professionis ejus ordinem diligenter inquirere. Cumque ille sæcularem, atque uxorio vinculo obligatum esse dixisset, Beatus Joannes excellentiam virtutis ejus, et gratiæ, mente pertractans, quamam illi esset conversatio, attentius explorabat. Ille se rusticum, et quotidianum manuum opere victum quærere nec ullius boni se esse conscium testabatur, nisi quod nunquam ante ad ruris opera manere exerenda procederet, neque vespere domum reverteretur, nisi in Ecclesia pro quotidiana vitæ commeatu largitori suo Deo gratias retulisset, neque se nunquam de fructibus aliquid usurpasse, nisi prius Deo primitias eorum, ac decimas obtulisset, et nunquam se hoves suos per alienæ messis traduxisse confinium, nisi pius ora clausisset, ne vel parum damni per injuriam ejus proximas sustineret. Et cum hoc quoque Abbati Joanni necdum ad comparationem tantæ gratiæ, qua eum sibi prælatum esse cernebat, idonea viderentur, atque ab eo, quidnam esset illud, quod tantæ gratiæ meritis conferri possit, sciscitans scrutaretur, ille reverentia tam sollicitè inquisitionis adstrictus, uxorem, se parentem vi imperioque compulsam, cum profiteri Monachum vellet, ante undecim annos accepsisse confessus est, quam nemine etiam tunc conscio, sororis loco a se virginem custodiri testabatur. Quod factum cum audisset senex, tanta est admiratione permotus, ut coram ipso publice proclamaret: Non immerito dæmonem, qui se despexerat, illius non tolerasse presentiam, cujus ipse virtutem non solum in juventutis ardore, sed ne nunc quidem sine discrimine castitatis aunderet appetere. *CASSIANUS coll. IV, p. 7.*

Sub Decio et Valeriano persecutoribus, quo tempore Cornelius Rome, Cyprianus Carthagine, felici cruce damnati sunt,

multas apud Ægyptum et Thebaidam Ecclesias sæva tempestas depopulata est. Volunt tunc erat Christianus pro nomine Christi gladio perenti. Verum hostis calliditas tarda ad mortem supplicia conquiens, animas jugulare cupiebat, non corpora, et ut ipse, qui ab eo passus est, Cyprianus ait, volentibus mori non dabatur occidi. Cujus crudelitatis sequenti exemplo notior fiet. Decius juvenem quemdam juveni ætate florentem in amoenissimos hortulos adduci præcepit, ibique inter candentia lilia et rubentes rosas, cum leni juxta murure serperet rivus, et molli sibili arborum folia ventus stringeret, superstratum plumis lectulum respinari jussit; et ne inde se excutere posset, blandis serico nexibus irretitum relinqui. Quo, cum recedentibus cunctis, meretrix speciosa venisset, cepit delicatis stringere colla complexibus, et (quod dictu quanto nefas est,) manibus attractare virilia. Quid ageret miles Christi, quo se converteret, nesciebat. Et quem tormenta non vicerant, superaret voluptas? Tandem cœlitus inspiratus præcisam mordicis linguam, in osculantis se faciem expnit; sic libidinis sensum, succedens doloris magnitudo superavit. *S. HIERON. in Vita S. Pauli Eremitæ.*

Refert Beatus Gregorius Turonensis, quod quidam nobilissimus juvenis Rome de nobilioribus Senatorum, cum virgine æque nobili contraxerit, temporibus Arcadii, Honorii et B. Martini, que tamen non sponte sua, sed parentum et vi et auctoritate premebatur, ut in matrimonium consentiret; cum itaque sollemnes nuptiæ celebrarentur letantibus cunctis, et cantantibus organis, hæc in corde suo soli Domino decantabat dicens: Fiat cor meum et corpus meum, Domine, immaculatum, ut non confundar! Solemni-ter itaque cunctis nuptialibus celebratis, cum sero pariter in cubiculum decerent, ipsa conversa ad parietem, virginitatis suæ periculum amarissima cepit lamentatione delere. Miratur juvenis (utpote propositi virginalis ignarus) atque tanti causam meroris sollicitè cepit interrogatione perquirere. Tunc illa profundis gemitibus cordis dolores aperiens: Hæc (inquit) est causa tanti meroris, quoniam thesaurum virginitatis pretiosissimo, quem voto fideli soli Deo dedicaveram, nunc in vita privabor. Respondit juvenis: Quod et placeret Deo conjugium, quippe quod ipse a principio constituisset hominibus observandum, ex quo

proles acquiritur, quæ est parentum gaudium, hæresque honorum. Instabat illa contrarie asserens, virginalem statum Domino acceptissimum, cujus quidem principium in cœlestibus spiritibus dedicasset, atque post hæc in terras veniens virgo mansurus, de sola virgine nasci voluisset. His itaque et pluribus aliis virgine prosequente fit consensus amborum, ut videlicet castitatem sub solo nomine conjugii ambo servarent. Cum autem jam diu sub solo nomine conjugii sic fideles virgines, atque (ut dixerim) in igne fideles martyres Christi manerent iniusti, placuit tandem Domino, ut de fœcibus vitæ præsentis puellam educeret. Postquam autem circa corpus ejus Ecclesiasticum complexisset officium, stans juvenis supra uxoris (ut putabatur) sepulchrum, manibus extensis in cœlum: Gratias, inquit, ago tibi Domine Deus, atque hunc thesaurum a te mihi commissum, immaculatum et integrum tibi restituo. Tunc illa de tumulto quasi subridens: Cur (inquit) ante tempus ea loqueris, quæ non interrogaris? Audiebant hæc cuncti, et mirabantur. Non multo vero post tempore etiam juvenis ipse evocatus, migravit ad Dominum. Sepellus est etiam ipse, sed per multum spatium a tumultu uxoris putativæ; cumque non post multum tempus exigentibus causis circa locum fodientes juvenis corpus non invenirent, in sepulchro virginis quæsitum est atque repertum, ut videlicet, quorum conjunctas animas non separat cœlum, etiam sepulchorum corpora non separat monumentum. Incolæ autem tantis mirabilibus visis, cum post horum duorum memoria venisset in medium, duos amantes eos putabant. S. GREG. TURON. *de Gloria confess.* c. xxxii.

Refert Vincentius in Speculo morali: Sigismundus, Rex Lotharingie Christianissimus, juvenili florens ætate, ne ætas illa ad mala semper proclivior per luxuriæ inquinamenta delueret, secundum Apostoli consilium nubere magis elegit, quam uri. Audiens ergo de virgine quadam, quam per omnes terras virtutum fama vulgaverat, quod videlicet nobilis esset origine, fama procerior, atque super hæc omnia castitate, atque virtute omni præstantior, accensus est animo, ut hanc habere possit uxorem, et regni sui Reginam efficeret. Mitti solemnem nuntios cum muneribus regis in Alemania, ubi præfata virgo morabatur, pro parentum et virginis requirendo consensu. Parentes

igitur audientes Regis affectum facile consentiunt, utpote, qui omnes suam posteritatem talibus nuptiis nobilitandam ac sublimandam esse sperarent. Cumque regales nuntii de virginis consensu sollicitarentur, promiserunt parentes, quoniam ipsi eam ad nuptiarum consensum inducerent. Timebant enim, quoniam sciebant, filiam virginitatis habere propositum, ut si negaret assensum, tanta gloria de ejus parentela periret. Educiturque itaque virgo de domo, et de patria omnis fraudis ignara, utpote quæ nesciebat, quo duceretur. Sed cum perventum esset ad locum, atque intellexisset, se regali matrimonio copulandum, flere cepit et gemere, dicens, se virginitatem suam Reginæ et Domino cœli devovisse, atque ideo nunquam mortali homini se nupturam. Quæ enim cum Agno virginum gloria gaudere cupiebat in cœlis, exaltationem etiam regalem cum detrimento castitatis non requirebat in terris. Sed parentes atque cognati omni cavebant solertia, ne hoc ad regis notitiam perveniret. Verum cum virgini omnis evasionis demeretur occasio, tandem die statuto ad Ecclesiam S. Stephani adducitur in sponsalibus ornamentis, ut scilicet ibi solemniter secundum morem Ecclesiasticum Regi regulariter jungeretur. Sed ubi ad Ecclesiam ventum est, videns virgo Christi nimis imminere periculum, atque majori jam libertate potita, infusa lacrymis gemens ad beatæ Virginis altare confugit. Quo per cornu apprehenso eadem gemens repetebat, quæ prius, atque nunquam se fatebatur ab altari avellendam, nisi promitteretur virginitas permansura. Erubescunt parentes, immo, ut vere dicam, insaniant, se scilicet esse deprehensos. Mirantur assistentes; hi quippe causam virginis nesciebant. Ad Regis aures tandem fama pervenit. Qui ubi sacrum sponsæ propositum intellexit, devotionem castitatis, atque constantiæ propositum miratur, et laudat, promittens eidem, quatenus si ab altari se pateretur abduci, non violator, sed protector et custos ejus castitatis existeret: Omnia tamen, inquit, solemniter præparentur in vestibus, epulis atque cæteris nuptialibus, tanquam mihi desponsanda sit, neque enim dignum est, cum minori solemnitate eam cœlorum Regi desponsari, quam mihi. Fecit itaque jam indui regalibus vestimentis, atque regalem coronam capiti ejus desuper imponi. Lætantibus igitur omnibus, virgine quidem de obtento proposito castitatis, Rege

vero mirante cum cæteris de devotione tanta in ætate tam tenera, convivium celebratum est. Quo expleto, omnibus regalibus redimitam cum ingenti gaudio fecit in Ecclesiam S. Petri monialem collocari. Soli vero parentes ejus cum grandi confusione in sua reversi sunt, dolentes videlicet, quod tam sperato honore defraudati essent. Virgo autem Deo devota vitam superstitem in Domino exegit servitio, atque nuptiis hujus mundi spretis, pervenit ad nuptias æternas. VINCENT. BELVAC. in *Speculo Morali* l. I, p. III, dist. xcvi.

Nobilis quædam virgo, nomine Euphemia, voverat castitatem in annis puerilibus Domino, et votum sumum (ut voverat) strenue adimplebat, se coram Deo et hominibus conservans irreprehensibilem. Pater hujus sæcularis videns eam formosam (licet in vitam et omnibus viribus renitentem) euidam Comiti desponsavit. At virgo plena Spiritu Sancto capellam intrabat, et proiciens se in terram orabat Reginam misericordie, ut eam in voto castitatis conservaret. Et advertens, quod ratione suæ pulchritudinis jacturam castitatis patiebatur, accepto cultello: Amplius (inquit) vana pulchritudo occasio peccati non eris, et hoc dicto nasum sibi præcidit, et labia. Pater tyrannus audiens hæc, vocato quodam crudeli suo rustico, filiam illi tradidit in ancillam, mandans, ut sub obtentu gratiæ suæ illam servitiis rusticis manciparet. Ac rusticus compati nescius sanguini nobili, ultra modum eam laboribus et plagis affligebat. Et hæc illa omnia libenter devinebat, Deo gratias agens, quod in istum statum deduxit, in quo aliquid pro Deo sustineret. Cum vero in Dei servitio septem annis permansisset, in vigilia Nativitatis Christi, in nocte (ut mos est Christianis comedere) familia ad mensam sedente, ipsa cucurrit in stabulum, ut laudes redderet suo Creatori. Sed rusticus non visa virgine, arrepto baculo eam quæsit. Et directis oculis in stabulum, fulgor ibidem coruscus apparuit. Et putans ignem, propius accessit, et ecce Virgo Maria cum multitudine Virginum et Angelorum eam confortabat dicens: Constans esto, filia, quia pro hoc servitio dabitur tibi corona Regni cœlestis. Quod rusticus videns, totam familiam clamore convocavit, et viderunt Euphemiam nasum et labia pulcherrima habentem, et facie rutilantem, et omnes, qui eam viderant, de immenso dono pulchritudinis Deum

laudabant. Cumque pater ejus hoc audisset, veniam petens in loco stabuli claustrum virginum construxit, in quo Sancta Euphemia Deo serviens, in brevi quævit Domino. *Spec. exempl. v. Virgo ex. xxx.*

Refert Jacobus de Vitriaco, sanctimoniam quamdam pulchram fuisse facie, quam Princeps dives et potens (in cujus potestate fundatum erat monasterium) concupivit, et cum nec precibus, nec muneribus sibi eam usurpare posset, mandavit per nuntios Abbatissæ, ut unum ex duobus eligeret, aut scilicet monialem illam sibi corrupendam transmitteret, aut ipse totum monasterium ignibus conflagraret. Terretur vehementer Abbatissa, ut quæ sciret, quoniam nisi, quæ desiderabat, obtineret, faceret pejora, quam dixerat. Pavidam igitur moniali illi sanctæ Regis edictum crudele denuntiat. Quæ tremens et dolens cepit inquirere, cur eam præ cæteris monialibus sic amaret? Audivit ex nuntiis: Propter pulchritudinem (inquiunt) oculorum tuorum in te ardenti amore succensus est. Exhilarata illa, atque segregata parum a cæteris, ambos sibi oculos pia crudelitate evulsit, atque componens in disco presentavit ministris principis dicens: Ite et principi vestro hæc presentate ex me, et dicentes: Ecce sagitte, quæ cor tuum importuno ardore confoderant. Habes quod desiderasti, nunc eis utere pro libito, atque oculos cordis mei intactos, atque illæsos relinque. *lb. ex. xxx.*

Legitur in Itinerario Dietmari, quia inter Hierusalem et Bethleem est cœnobium, ubi erant sanctimoniales, quando Terra Sancta perditâ fuit, pulchræ valde; de quarum pulchritudine ut intellexit Soldanus, voluit eis commiseri, et præcipit eis, ut sese pulchris vestibus induerent, et ornarent, nequitia incestum passure. Abbatissa autem earum, ne sic ludibrio esset carni et diabolo, et ne castitatis suæ liliam mergeret in luxuriæ cloacam, sui laboris annullans meritum, se suasque maluit mutilare, quam corpore integro, facie siderea immundissimum seortum existere. Igitur tamquam divinitus edocta, cum jam præ foribus esset Tyrannus, promissa exhortatione, hæc confortatione usa est: Sorores venerabiles, tempus tribulationis ac persecutionis nostræ est. Soldanus nostræ virginitalis et pudoris inimicus in promptu est, manus ejus evadere non potestis, utamini ergo meo consilio, et quod ego fecero, vos quoque faciatis. Quod dum

raturum singule conceperunt, ipsa Abbatissa primitus se naso mutilavit, et singule postmodum voluntate spontanea se mutilaverunt. Quo audito, Soldanus vehementer admirans constantiam illarum et prudentiam obstupuit, et multum hoc factum, et sue fidei tenacem constantiam approbavit. *ib. ex. XXI.*

Tres erant moniales in uno claustrum sociæ speciales, et ex illis duæ erant virgines. Hæ autem singulæ studebant se devotas Beatæ Virgini exhibere. Mortua vero una virgine, et jam vidua in extremis agente, tertia soror superstes rogabat viduam, ut post mortem rediret, et de præmio sociæ certificaret eandem. Quod promittens (si tamen foret de beneplacito Dei) expiravit. Die autem trigesima, ista ante altare in orationibus procumbente, apparuit sociæ viduæ inestimabili splendore fulgens nimis et dicens: Veni, quia ad reditum obligasti me. Et ecce modicum partem præmii mei, sed benedicta dies, in qua nata sum. Illa vero confortata, et resumpto spiritu, quæsiuit de statu prioris defunctæ. Cui illa dixit: Si totus mundus esset pergamonum, et mare incaustum, et omnia folia et gramina scriptores cum omnibus hominibus, qui fuerunt, et sunt et erunt futuri, primo omnes deficerent, quam immensitatem præmii coelestis exprimerent. Sed parumper (ait) ad præsens dicam tibi: Soror nostra in infinitis claritatibus præcellit, et merito, quia ipsa heri choream cum Agno duxit candidam, cum multitudine candidarum puellarum cantans cantico singulari, solis virginibus appropriatum, et generis sertum de divinis floribus confectum. Rogavi autem eam, ut saltem ad horam mihi sertum concederet, quæ ait: Non expedit tibi. Tamen de ipsis floribus dedit mihi, quas attuli tibi sociæ meæ charissimæ, ut aliquoties virtutem eorum, quantum sensus capere poterit, humanius perpendas. Facto ergo ab ea circulari tractu in pavimento cum floribus, tam miri odoris processit fragrantia, quod illa soror præ suavitate, rapta fuit in extasim. Et sic vidua expleto promisso ad cælum rediit. Omnes qui monasterium intraverunt, per multum tempus senserunt coelestem odorem. *ib. ex. XXIV.*

Thecla virgo, Paulo Apostolo Leonii Christum evangelizanti credidit; cumque jam desponsata esset, repudiato conjugio, virginilatam servavit; et ob fidei confessionem

in ardentem rogum missa, uri non potuit, subitis imbris igne extincto; deinde leonibus, ursis, tauris exposita, tot feris bellulis repente mansuefactis, evasit inoffensa. Pudit proconsulem ultra in illum scire velle, cum tam atroces bestie pepercerant, et liberam dimisit. *Ibid.*

Maria ducentes puella duodecim annos nata, parentum, non sua voluntate cuidam Joanni nupti tradita, vitæ restrictione ac sanctitate commovit virum, ut intactam dimitteret. In virginitate ergo perseveravit, multa virtute multisque miraculis celebris evasit. *Ibid.*

Brigitta virgo, inter Scotia puellas pulcherrima, cum a potentibus et quidem Christianis viris in matrimonium peteretur, et illa virginitatem Domino vovisset, eundem oravit, ut aliquo corporis vitio ipsam devenustaret, quo procorum inquietudo facile sedari posset. Itaque cum oculo de dolore maxime placuisset, alterum subito ulcere percussum amisit: cui ergo charior fuit virginitas oculis, nonne tanto pulchrior fuit in conspectu sponsi coelestis, quanto istis terrenis (qui jam illam, quam paulo ante appetierant, responderi sibi dedignabantur), visa est deformior. *Ibid.*

Violatæ castitatis pæne.

Abbas Polychronius nobis narravit, inquit Joannes Eviratus, quod in cœnobio Penthucula Frater quidam erat sibi ipsi valde intentus et continens. Cum autem aliquando impugnetur a spiritu fornicationis, non valens hanc pugnam sustinere, egressus de monasterio, profectus est Hierico, ut concupiscentiæ suæ satisfaceret. Moxque ut meretricis cellam ingressus est, leprosus factus est totus. Videns autem lepram, continuo rediit ad monasterium, Deo gratias referens, et dicens: Idcirco Deus hac me castigatione percussit, ut anima mea salva sit, et magnificæ glorificabat Deum. *Pratum florum.*

Narravit nobis, inquit idem Eviratus, Abbas Elias, dicens: Cum aliquando morarer in partibus sancti Jordanis in spelæo juxta eunuchorum monasterium, ideo quod non communicarem Machario, Archiepiscopo Hierosolimitano, die quadam circa horam sextam, æstu vehementissimo eoque de super (erat enim Augustus mensis) pulsavit quidam ostium spelææ meæ. Egressus

vero vidi mulierem, et dixi ad illam: Quid tu hic facis? Et respondens dixit mihi: Et ego, mi Pater, ejusdem, quo tu, instituti sum, et quasi uno lapide distat a te spelæa mea. Ostendebat autem et locum, quasi ad Austrum. Et ait: Lustravi hunc eremum, et præ æstu nimio siti fatigata sum, fac ergo charitatem, Pater, et da mihi pusillum aque. Itaque protuli urecum, et dedi ei. Quæ cum sumens bibisset, dimisi illam. Cum autem abisset, cœpit diabolus impugnare me, immitens cogitationes sordidas in eam. Superatus igitur, neque ferens libidinis ardorem, sumpta virga mea, cellam egressus sum, in fervore æstus, cum lapides ignescerent, profectusque sum ad illam, ut implerem turpem concupiscentiam. Cum vero ferme uno stadio ab ejus adhuc spelæo distarem, urente me graviter æstu libidinis, repente factus in extasi, vidi apertam terram, et me hiato terre absorptum. Aspicioque illic cadavera putrida jaçentia, et resoluta, et incredibili fetore plena, quemdamque reverendi habitus virum ea mihi demonstrantem, ac dicentem: Ecce istud mulieris est, istud viri, istud pueri, fruere jam ut vis, et quantumlibet, concupiscentiæ tuæ; hujus tamen voluptatis gratia vide, quot labores amittere voluisti. Vide, propter quod peccatum vos ipsos privare vultis Regno celorum. Væ humanæ miserie; propter unius horæ voluptatem tanti laboris mercede frustramini! Ego autem præ nimio fetore in terram corruvi. Tunc accedens vir ille venerabilis, qui mihi apparuerat, erexit me; et gratias agens Deo reversus sum in locum meum. *Id. c. xix.*

Hartfridus, beati Trudonis consanguineus, continentia voto, non amore, quem gratia remunerat, sed timore potius, quem justitia punire solet, se se obstrinxerat. Is postea promissionis immemor conjugium postulat, implet, et consummat. Nocte vero sequenti, ecce vir Dei, tota sanctitatis suæ coopertus auctoritate, cum terrore ad eum ingrediens, sic increpat: Cur violata fide, uxorem ducere non timuisti? Quam frustra hoc feceris, vel ex hoc intellige: Quamvis uxoratus sis, semper tamen eris sine sobole. Et virga, quam gerebat, percutiens in femore: Signum, ait, id sit neglectæ promissionis; donec vives, curvo erure, inessu male prono damnaberis. Expergefactus homo, eruditus eo verberare, agnoscit auctoritatem, et culpam fatetur; mutatus in melius, comam

deponit, et monasterium ingreditur, ubi vitam castigatæ satis emendat. *DAUROCR. lib. IV, c. vii, Tit. LXXI, Ex. 3.*

Cum sanctimoniales, sub instituto S. Claræ militantes, ab Hæreticis et civitate Gebennensi expulsi fuissent in quendam Sabaudia civitatem, quam Catholici incolebant, se se transtulerunt. Una tamen earum maluit cum perditissimo quopiam, qui monasticam vitam abjurarat, matrimonium inire, quam sodalium suarum consortio ita, ac patriæ dulcedine, privari. Sed perditionis filia dignam factis mercedem accepit. Sacrilagus enim ejus maritus, votifragus, eam postea vivam excoriativ, justitiæque diviniæ executor fuit. *DAUROCR. lib. IV, Ex. iv.*

Bello Pedemontano, nostra pene memoria, cum civitas quedam occuparetur, dux militum, virginem jam marito desponsatam, eximia pulchritudine corporis, majore etiam anime, quam adamare cœperat, in sua domo valide est aggressus. Illa vero, cum celerrime manus hominis evasisset; ostium, quo effugiendum erat, præter spem oculos invenit. Itaque cum incerta hæreret, quorsum evaderet, hoc invenit consilium. Fenestra erat patens; in publicum versa, per hanc hanc ita exiit, ut postem fenestræ medium amplexa penderet. Sic enim futurum cogitabat, ut tum ipsius conspecto periculo, tum concursu hominum in via publica, quos rei novitas contraheret, absteritus, vim adhibere non pergeret. Sed immanis, et huic prædæ inhiantis belluæ libido, ne sic quidem repressa est. Cum ergo ne sic quidem molestus esse desineret, casta Lucretia (hoc ei nomen erat) coacta est, nodum, quem manus strinxerat, solvere, atque in terram (erat fenestra loco satis edito) deorsum labi, ut corpore contracto, animus integer maneret. Sed hoc corporis damnum, præclarissimis virtutis donis postea pensavit. Cum enim sanctissimam vitam multis deinde annis egisset, mortua est Persusie in Alexandrinorum adibus. *GUILIELME BALDESAN. l. II stimul. virt. cap. viii.*

Jacobus de Vitriaco, vir doctus S. E. R. olim Cardinalis, refert, sua ætate fuisse virgines complures, quæ Leodiensi urbe ab hostibus occupata, suis habitationibus ejectæ sunt. Ex his aliquas ad templum confugisse, alias, quæ id minus poterant, in flumen se præcipitasse, quod mortem castitatis violationi postponerent; partim in cloacas insilisse, ut nullam doloris tetritudinem cum

libidinis fetore comparandam ostenderent. Nec dubia erat mors, nisi admirabili prorsus modo sic a Deo fuissent conservata, ut in tanta multitudine nulla prorsus, vel castitatis detrimentum acceperit. Præclarum vero, quod uni ex eo numero contigit. Laborantem illam exceperant cymbula duo milites, exceptamque sollicitabant ad flagitium. At illa, cum mori, quam corrumpi mallet, tanto saltu iterum se in undas dedit, ut eodem impetu scapham everteret, corruptoresque ipsos submergeret. Ipsa vero absque omni aut animi, aut corporis damno, fluvio obsequente, ad litus emerit. DAUROLT. P. IV, cap. xxxvii, Tit. XIV, *exempl.* XVI.

Dum Alaricus Romam cepisset, ac diriperet, mulier quædam maximum exhibitu pudicitie specimen. Quod namque et ætatis flore, et formæ venustate præstaret, ex Alarici militibus juvenis quidam pulchritudine ejus, quam eam vidisset, captus, ad concubitum eam sollicitavit. Quum autem illa piaculum id adversaretur, miles ense stricto mortem ei iminatus, veluti cum amore concertans, per misericordiam summum tantum collum vulneravit. Illa vero cruore diffusus, jugulum ferro subdit, melius sibi esse rata, ut cum pudica mente mortem oppeteret, quam cum viro alio concumberet. Et postquam ferocius barbarus illam aggressus est, plurimumque eam oppugnando nil egit, ad castitatem ejus consternatus, in Apostolicum Divi Petri templum eam duxit, Ecclesiæque custodibus commendavit, sex illis aureis nummis datis, ut puellam viro suo conservarent. *Ib. ex. em. etiam* XVI.

Refert Pater Jacobus Alvarez de Paz, e Societate Jesu celeberrimus scriptor, quod, cum in America Hispani adversus Gentiles dimicantes in prælio successissent, ideoque omnes urbis Osorno incolæ tam indigenæ, quam Hispani advenæ, majoris securitatis causa e civitate ad fortalium quoddam confugissent, ad idem quoque asylum moniales quædam ex instituto S. Clare, ut vitæ et pudicitie suæ consularent, confugerint. Quia vero ob diuturnam, quam in illa munitione trahere cogebantur, moram, omnes inibi degentes magna famis cruciabantur inedia, una e monialibus, quæ pro herbis colligendis egressa fuerat, a milite quodam capta, in cujusdam belli Ducis potestatem consignata remansit, quam is tandem in uxorem sibi adsciscere deereverat, quod illa animad-

vertens, his illum verbis allocuta fuit : Cellare te nequeo, quod virgo sim, et quidem Christo Jesu per votum desponsata, ac in monasterio consecrata. prout ex eo, quem defero, habitu monastico videre tibi licet, ac proinde carnalibus voluptatibus operam dare, aut alium mihi sponsum adoptare, mihi non licet, ne Deo, et sponso meo pro obsequio injuriam inferam; cave igitur sis, ne violentiam mihi inferas, ne iram Dei, atque vindictam protinus incurras, tibique me in uxorem adoptando concilies mortem. Quam virginis in loquendo animositatem barbarus obstupescens, ab omni deinceps violentia abstinuit, eamque more suo vivere permisit. Insuper talem erga illam venerationem concepit, ut illam haud secus ac divinum quoddam numen deinceps veneratus fuerit, omnem illi relinquendo libertatem, qua ad coelesti sponso suo inservendum opus habebat, quæ proinde ut Religionis suæ cultum et institutum prosequi posset, Breviarium sibi ab eo dari petiit, et monasticam vestem, quæ utraque inter spolia Christianis erepta, et penes inilitem quemdam asservata, singulari Dei providentia reperta, eique subministrata fuere; adeo insuper sanctimonialiam hanc honorabat, ut quotiescumque eam se cum aliis captivis mulieribus ministerio alie cui domesticum ingerentem videbat, ab eisdem illam removerit, dicendo, quod minime illam deceret aliis, quam Sponso suo, cui se consecrasset, inservire, rogandoque, ut suam eidem coelesti Sponso salutem instanter recommendaret. Postquam vero hæc virgo per anni spatium in domo dicti belli Ducis fuisse commorata, tandem in fine anni Deus huic Duci, indignum esse, inspiravit, ut Sponsa Christi ejus ulterius subjeceret imperio domestico, illam proinde in manus consignaret Christianorum. Quia vero si id patenter exequeretur, penis atrocibus se subjiciendum esse formidabat, hunc pro divine voluntatis executione modum excogitavit, ad Christianorum nempe vigiles, quantum sibi secure licebat appropinquans, eosdem ut illam excipiendam tantisper egredierentur, instanter rogavit, utpote quam fugam simulando, eo in loco hoc fine relicturnus esset. Dictum, factum, vigiles enim egredientes eam exceperunt cum gaudio; adeoque ipsa de pudicitia conservata triumphans, et victrix ad Catholicos rediit, suoque benefactori ad sanctam fidem nostram amplexandam, ferventibus precibus suis lumen

a Deo impetravit. Unde tandem pius hic barbarus patria sua fugiens, omnibus facultatibus suis pro Christo relictis in Peruanum Regnum concessit, ubi hæc omnia Christianis quibus in fide erudiendus traditus fuerat ex ordine recensuit, quæ demum fideliter exposita fuere auctori qui præsentem historiam conscripsit. P. JACOBUS ALVAREZ Tom. II de *Castit.* l. V, p. 2, c. XII.

EXEMPLA DOMESTICA.

S. Ignatius, ex quo die in B. Virginis Patrocinium se dedit, tantam consecutus est castitatem, ut nullam deinceps tyrannidem, quamvis præferendis natura, senserit. MAFFEUS l. II *Vita* c. VIII.

Sanctitatem animi P. Francisci Xaverii perpetua corporis sanctitas honestavit. Satis constat, ab eo virginalium pudicitie florem ad extremum usque spiritum custoditum. Id et Meliaporæ Vicarius, ex sermone cum Francisco ibidem habito, se comperisse liquido confirmavit, et alii ejus confessiones excipere soliti se perspexisse testati. Insignis profecto in illo amor castimonie, insignis odium libidinis fuit; adeo ut vel minimas hujus generis labeulas exosus ipsum horreret libidinis nomen. Quod ex eo, quod subijcimus, existimari licet. Ulyssippone profectiois Indiæ diem operiens cum Simone Roderico, in eodem diversabatur cubiculo. Ibi in tempesta nocte repente excitatur e somno, adeo commotus, ut naribus magnam cruoris vim profunderet. Ejus deinde rei causam Simonem rogantem obstinato silentio celavit, quamdiu in Lusitania fuit. Ad ultimum ubi solvendi advenit tempus, sub digressum, in navis angulum cum eo secessit, et sine arbitris: Nunc demum, inquit, tempus est enuntiandi, quod toties ex me, Simon, frustra es seiscitatus; quippe hoc ultimum, ut arbitror, sum te in hæc vita visurus. Scito igitur, illa nocte impuram speciem pro somnium mihi oblatam, summaque vi repellere conanti, tantam illam sanguinis copiam erupisse. Hæc signis humanis que testimoniis divinum indicium, ac testimonium extineti corporis accessit integritas. Quod eximium Dei beneficium inter alia egregie virginali castimonie concessum accepimus. Cæterum Franciscus, ut tantum custodiret thesaurum, non castior fuit, quam castior. Etsi enim vir sanctissimus celestium

rerum contemplationi maxime deditus, excellentisque temperantiae armis tectus, nullo negotio tela nequissimi ignea extingueret; tamen adeo timidus in hoc genere et cautus erat, ut si maxime obnoxius esset libidini. Numquam cum femina ulla nisi luce palam, et adhibitis arbitris, de rebus utique necessariis collocutus est, ratus, mulieres ferme adiri minore emolumento, quam periculo. Id quod etiam vitæ ejus scriptor hæc verbis confirmat, dicens: S. Franciscus Xaverius adeo castitatis erat amans et studiosus, ut contra impudicam cogitationem, et in somno obvientem, ad sanguinem usque certaret. DAUROLT. p. IV, c. VII, Tit. XXXIV, Ex. 22.

Parum ab hæc quidem laude abuisse oportuit Angelum Montiolam, hominem Italum, qui cum in terra Peruvia Evangelio per barbaras illas provincias disseminando, diu multumque peregrinaretur, ageretur inter gentes nudis perpetuo corporibus, priusquam Evangelii lumen aspiceret, incendetes, non magis ea tanta turpitudine unquam commotus est, quam si status inter versaretur, a quibus tamen et periculum timeri debet, quum marmoreorum signorum nuditate irritatam, et quidem non unius fuisse libidinem legamus. Verum sicut mollem argam, ubi efficax illa marmoribus progrediendis vis comprehendit, non amplius licet refringere duratam in rigidum, ac nisi ferro cædas, indocile marmor; haud aliter ut humanum cor divina penitus pervasit gratia, ita obfirmat, ut signi statuæque instar objectæ sensuum illecebras respuat, ac supra lapidum omnium contumaciam, si ferro cædas, alienam nihilominus imaginem refutat. JOAN. RNO. l. VII, c. II, *exempl.* 2 *ex nostris.*

Sed non pluribus ea pace frui datum, plebisque omnibus pugandum est, quamquam non isdem semper artibus venerit victoria; quidam enim prompto ingenio venerit consilio, quidam acie ac duello vicere. Videamus unum e sociis per lusum e vicina flamma evadentem. Hunc nobilis in Brasilia adolescentula perditæ cum amaret, nec virtutis reverentia flammam auderet profiteri, diu animi ægra, corporis ad extremam valetudinem simulans, hominem per speciem arcanae confessionis excipiendam, jubet advocari. Ubi, semotis minus caute arbitris, soli fuere, ægritudinem confessæ, vulneri per vulnera medicinam male sana facere tentavit, et quia blandiendo nihil proficiebat, imo